

disse ikke at have en egentlig rolle ifht. at understøtte den pågældende målsætning. En del af medarbejderne er som udgangspunkt positive overfor muligheden for større valgfrihed for de ældre, men ser i endnu større grad end hos gruppelederne, ud til at have fokus på at prioritere borgerens behov og ønsker som det centrale, og opfatter først og fremmest deres egen rolle som garant for varetagelse af "borgerens bedste". En del af de adspurgte medarbejdere giver desuden udtryk for, at de ofte kan være i tvivl om, hvordan opgaven med at tale om plejebolig med de ældre generelt skal gribes an, og at de ind i mellem føler de mangler konkret viden om og værktøjer til bedst at tackle en flytteorienteret dialog med borgere.

2. barriere: Hjemmeplejemedarbejdernes kendskab til og opfattelse af den plejemæssige kvalitet i plejeboligheder

Ingen af de adspurgte gruppeledere giver udtryk for, at de er enige i argumentet bag den politiske målsætning om, at kommunen til mange af de svage og syge ældre, kan tilbyde den bedste pleje på plejebolighederne. Langt hovedparten af de adspurgte gruppeledere har en opfattelse af, at hjemmeplejen i dag tilbyder en pleje til de ældre med størst plejebenhov, som er væsentlig bedre end plejebolighedernes. Dette må antages at kunne have en afsmittende effekt på hjælpernes opfattelse af emnet.

En del hjælpere ser ud til at have et begrænset kendskab til byens plejeboliger og tilbud generelt. Dette har to potentielle virkninger:

1. Medarbejderne har svært ved at informere om, hvad plejeboligerne kan tilbyde, hvor de ligger, hvordan dagliglivet er osv.
2. Indtrykket er, at en del medarbejdere fastholder visse negative og stereotypiske forestillinger om, hvad et liv i en plejebolighed indebærer. Indtrykket er, at disse forestillinger potentielt kan bidrage til, at nogle medarbejdere kan have svært ved at se plejeboligernes tilbud som attraktive for borgeren, set ifht. den hjælp de selv leverer.

Både gruppeledere og hjælpere har i de gennemførte interviews i stort omfang givet udtryk for en opfattelse af, at personalenormeringen på kommunens plejehjem er lav, hvorfor borgere ofte skal vente længe på hjælp i en plejebolig. Holdningen er i helt overvejende grad, at særligt de plejetunge borgere kan forvente en

ringere pleje ved indflytning i plejebolig, end dét de har været vant til i hjemmeplejen. Der synes, blandt hjemmeplejens medarbejdere, bl.a. at være en udbredt opfattelse af, at ældre, der flytter i plejebolig, på flere områder fratages deres selvstændighed og selvbestemmelse, fordi hverdagen planlægges uden hensyntagen til den enkelte borgers ønsker og behov. Der synes desuden blandt hjemmeplejens sygeplejersker at være en udbredt opfattelse af, at de ældre der flytter i plejebolig, kan forvente en ringere sygeplejefaglig kvalitet i ydelserne, fordi der er få uddannede sygeplejersker ansat på kommunens plejeboligheder.

Der synes at være en del forskel på, hvorvidt hjælperne generelt har et kendskab til kommunens plejeboligheder og de rammer og muligheder, som plejeboligerne tilbyder de ældre. Nogle hjælpere ser ud til at have et større kendskab, bl.a. i kraft af tidligere ansættelse i plejeboligheder, nyligt praktikophold eller andet. Overordnet ser der ud til at være en sammenhæng mellem, at de hjælpere som har et større kendskab til plejeboligerne generelt har en mere positiv opfattelse af, hvad disse kan tilbyde de ældre. Nogle af de interviewede gruppeledere og hjælpere pointerer selv, at en del medarbejdere i hhv. hjemmeplejen og i plejebolighederne gensidigt har en række negative forestillinger om den service og kvalitet, der leveres til borgerne hos "de andre", og at dette muligvis bunder i manglende viden om hinandens arbejdsområder. Flere betonedes dog, at plejebolighederne har noget at tilbyde til ældre med psykosociale barrierer ifht. at være i eget hjem. Dette gælder fx utrygge og ensomme ældre, som i en plejebolig vil have hjælpen tættere på, samt muligheden for mere social kontakt med de øvrige borgere.

3. barriere: Hjælpernes relationer til de ældre

Det er indtrykket, at der i nogle situationer kan udvikle sig en relation mellem hjemmeplejens medarbejdere og borgere, som potentielt kan udgøre en barriere for hjælperens motivation for at tilskynde en given borger til at søge en plejebolig. Dette kan bl.a. hænge sammen med:

- I. At nogle hjælperen kan føle mindre motivation for at tilskynde borgeren til at flytte i plejebolig, da dette vil betyde at hjælperne selv mister den sociale relation til vedkommende.

2. At nogle hjælpere kan have mindre motivation i forhold til, at afgive kontrollen med en given borgers pleje og trivsel, hvis medarbejderen har en forestilling om, at borgeren vil modtage en ringere pleje i plejebolig.
3. At nogle hjælpere kan have vanskeligt ved at se en flytning som "borgerens bedste", hvis borgeren giver udtryk for, at relationen til den / de faste hjælpere af afgørende for borgerens livskvalitet.

På baggrund af de gennemførte interviews med især gruppeledere og hjælpere er det indtrykket, at relationen mellem hjælpere og borgere i nogle tilfælde kan udgøre en barriere for især hjælperens motivation til at tale med de ældre om plejebolig. Mange af de adspurgte bekræfter dét, som også tidligere er belyst i andre undersøgelser og forskningsprojekter, nemlig at der ind i mellem bliver skabt en relation mellem hjælpere og borgere, som på nogle områder kan vanskeliggøre, at hjælperen fastholder et entydigt professionelt perspektiv på den ældres pleje. Dette er ifølge hjælperne mest udtalt, hvor den ældre modtager relativt mange timers hjælp om ugen, og i relationen til de hjælpere som kommer hyppigt hos en pågældende borger.

Mange af de interviewede hjælpere og gruppeledere gav udtryk for, at der er en tendens til, at hjælperne ofte er mere motiverede for at tale om plejebolig med de ældre, som fx opfattes som "besværlige" eller på anden måde er mindre attraktive at skulle besøge for hjælperne. Flere hjælpere sagde åbent, at det var lettere at "sende nogle ældre afsted" (i plejebolig) end andre og, at når det var "sværere" handlede det om, at hjælperen ville være ked af at miste kontakten og relationen til den pågældende ældre. Flere hjælpere gav udtryk for, at de ved nogle ældre vil være bekymrede for at skulle overlade omsorgen til medarbejdere i en plejebolig-enhed, ikke mindst fordi de ikke har en forventning om, at den pleje som den ældre vil modtage dér, vil have samme kvalitet som de selv er med til at give borgeren via hjemmeplejen. Nogle medarbejdere giver udtryk for, at de kan finde det vanskeligt, på denne baggrund, at skulle se det som "borgeres bedste", at denne flytter i plejebolig, ikke mindst hvis den ældre også selv giver udtryk for, at relationen til hjælperne er af betydning for den ældres livskvalitet. Nogle af hjælperne gav udtryk for, at deres manglende motivation for at indlede en dialog om plejebolig med en ældre, også kan bunde i frygten for, at den ældre vil opleve dette

som tillidsbrud og manglende ønske om at "ville borgerens bedste", hvilket potentielt kan have en negativ betydning for relationen mellem hjælper og borger.

På baggrund af de gennemførte interviews er det indtrykket, at relationen mellem hjælpere og borgere potentielt kan udgøre en vis barriere for, at nogle hjælpere understøtter den ønskede politiske udvikling. Flere af de adspurgte medarbejdergrupper gav udtryk for en holdning om, at hjælpere generelt kan have en væsentlig indvirkning på de ældres holdning, da de fx hos nogle af de plejetunge ældre kan være dennes primære sociale kontakt og samtalepartner.

6.4. De lokale visitationer

I dette afsnit præsenteres de barrierer, vi har identificeret som værende til stede hos de lokale visitationer. Afsnittets pointer bygger primært på interviews med de fem ledende visitatorer, to udførende visitatorer samt deltagerobservation fra tre visitationsbesøg hos borgere, som ønskede at ansøge om plejebolig.

1. barriere: Visitator indleder dialog med borger uden inddragelse af fast hjælper

Nogle medarbejdere giver udtryk for, at det i nogle tilfælde kan have en modsatrettet effekt, når visitator indleder en dialog med en borger om plejebolig, uden at den faste hjælper forinden har talt med borgeren om emnet, og uden at visitator ved, hvordan det kan være mest hensigtsmæssigt at tale med en pågældende ældre om emnet. Nogle hjælpere fortæller, at det kan have den effekt, at nogle borgere efterfølgende bliver endnu mere fast besluttet på ikke at forlade eget hjem.

I alle lokalområder holdes kontrol med, hvornår borgerne passerer en plejetyngde på 20 timer. Denne løbende kontrol danner grundlag for, at visitatorer sikrer, at alle borgere i gruppen bliver kontaktet med henblik på at tale om mulighederne for at flytte i plejebolig. Hos borgere i gruppen, som ikke selv har søgt en plejebolig, eller hvor der ikke tidligere har været talt med borgeren om muligheden for at flytte, tager visitationerne initiativ her til uden nødvendigvis at informere eller indtage hjemmeplejen og borgerens faste hjælper.

Ifølge de ledende visitatorer har visitatorerne i flere tilfælde succes med at få ældre fra denne gruppe til at søge en plejebolig. Dette gælder også selvom hjemmeplejen i nogle tilfælde endnu ikke har fundet det relevant at indlede en dialog med borgeren om plejebolig. Det samlede indtryk på baggrund af interviews med både visitatorer og hjælpere er, at det drejer sig om enkelte tilfælde, hvor visitationens kontakt uden om hjemmeplejen kan have en u hensigtsmæssig effekt og forhindre, at der kommer gang i en positiv dialog med den ældre om muligheden for at flytte i plejebolig.

Generelt opleves det som en fordel, når der samarbejdes mellem visitationen og hjemmeplejen. Særligt de ledende visitatorer ser et potentiale i at samarbejde mere med hjemmeplejen, og i endnu højere grad end i dag at have den faste hjælper med ved visitationsbesøg. Flere af de interviewede fortæller, at de ældre oftere har en tendens til at fremstille sig som mere selvhjulpne overfor en visitator, set i relation til det billede som fx den faste hjælper kan have af en given ældres formåen. På denne baggrund vil det være en fordel med et øget samarbejde, således at både visitatorernes og hjælpernes perspektiver på borgerens funktionsniveau og behov kan blive bragt i spil i en samlet vurdering ifht. plejebolig.

2. barriere: Visitatorernes kendskab til kommunens plejeboligheder

På baggrund af interviews med ledende visitatorer samt gennemførte observationsbesøg med visitatorer er det indtrykket, at der kan være forskel på, hvor godt et kendskab de enkelte visitatorer har til byens plejeboligheder og hvor godt de på den baggrund er i stand til at rådgive og vejlede både ældre og deres pårørende om muligheder og fordele ved indflytning i plejebolig.

I dag er der i alle lokalområder en praksis, hvor alle visitatorer visiterer til plejebolig. Tidligere var der enkelte lokalområder, som havde et særligt team, der havde denne opgave. Dette betyder, at alle visitatorer i dag optimalt set skal have samme viden om kommunens plejeboliger, for at kunne rådgive de ældre bedst muligt. Overordnet mener de ledende visitatorer, at lokalområdernes visitatorer har tilstrækkeligt kendskab, men at alle dog ikke har lige meget viden om og kendskab til kommunens eller lokalområdets plejeboligheder. Der synes at være nogen forskel på, hvor vigtigt de ledende visitatorer mener, at et udvidet kendskab

til plejebolighedernes tilbud er, ifht. visitatorernes mulighed for at rådgive de ældre.

3. barriere: Visitators balance mellem efterlevelse af den politiske målsætning og borgerens behov

På baggrund af interviews med ledende visitatorer, kan der muligvis være en barriere forbundet med, at det ind i mellem for den enkelte visitator, kan være en udfordring, at understøtte det politiske ønske om, at plejetunge borgere gerne skal flytte i plejebolig. Dette kan være tilfældet, hvis den enkelte visitator vurderer, at en given plejetung borger, trives godt i eget hjem og i mindre grad vil opnå en forbedret trivsel ved at flytte i plejebolig.

Ifølge såvel ledende som udførende visitatorer oplever nogle visitatorer, det ind imellem svært at skulle motivere en given ældre til at flytte fra eget hjem til plejebolig. I de fleste lokalområder er praksis i dag sådan, at de udførende visitatorer har en fast portefølje af borgere, således at visitator kan følge med i den enkelte borgers ydelsestildeling, og bl.a. på den baggrund vurdere, hvornår det har relevans at starte en dialog om plejebolig. Dette betyder, at visitatorerne kan have et vist kendskab til den enkelte borgers reelle funktionsniveau og behov, som kan danne baggrund for en kvalificering af ydelsestildelingen. Samtidig kan dette dog også potentielt bidrage til at komplicere nogle visitatorers rolle og funktion fx ifht. opgaven med at skulle motivere en given borger til at flytte i plejebolig. Hvis en visitator får indtryk af, at en given ældre, trods et væsentligt plejebenhov, trives godt i sit eget hjem og intet ønske har om at flytte i plejebolig, kan det ud fra en generel medmenneskelig vurdering potentielt være svært for nogle visitatorer at fastholde sine opgaver med at sikre, at flest mulig plejetunge borgere flytter i plejebolig.

4. barriere: Visitationskriterierne

Det er en generel opfattelse blandt visitatorerne, at de gældende visitationskriterier til plejebolig ikke understøtter ønsket om, at alle borgere med 20 timers hjælp om ugen flytter i plejebolig. En del borgere har 20 timer eller mere, uden at opfylde kriterierne til plejebolig. Dette betyder, at borgere med 12-15 timer i endnu mindre grad vil opfylde kriterierne.

Der er blandt alle ledende og udførende visitatorer enighed om, at de gældende visitationskriterier ikke understøtter det politiske ønske om, at flere plejetunge borgere skal kunne visiteres til plejebolig. Kriterierne understøtter end ikke konsekvent, at ældre med en plejetyngde på 20 timer pr. uge altid skal kunne visiteres til plejebolig. Dette opleves af visitationerne som uhensigtsmæssigt, men udgør i praksis ikke en barriere, visitationen har igennem længere tid set igennem fingre med borgerens funktionsbeskrivelse, hvis denne havde 20 timer eller mere pr. uge og ønskede en plejebolig. Flere steder har man arbejdet efter, at en plejebolig var et tilbud, som var til rådighed for alle med en plejetyngde på over 20 timer pr. uge.

6.5. Kommunens plejeboligheder

I dette afsnit præsenteres de barrierer, vi har identificeret ved kommunens plejeboliger. Afsnittets pointer bygger på samtlige interviews, samt forvaltningens egne data.

I. barriere: Nuværende beboersammensætning i plejebolighederne

Som allerede fremhævet fremstår det som en væsentlig barriere for ældre motivation for indflytning i plejebolig, at både de ældre selv, deres pårørende men indirekte også medarbejdere i hjemmeplejen, har et indtryk af, at kommunens plejeboliger i dag er præget af en beboersammensætning, hvor flertallet af de ældre er væsentligt svækket både fysisk og mentalt. I sidste kvartal af 2010 var 73 % af alle borgere, som flyttede i plejebolig for første gang, over 80 år. De interviewede medarbejdere fra kommunens plejeboligheder giver udtryk for, at de oplever beboermassen i dag som overordnet meget svag, og at dette vanskeliggør en række fælles, sociale aktiviteter blandt beboerne, samt udfordrer den direkte interaktion mellem de ældre. De ansatte hilser det velkomment, hvis visitationspraksis og kriterierne til plejebolig ændres, således at der fremover visiteres flere både fysisk og mentalt friske ældre til kommunens plejeboligheder.

2. barriere: Begrænset mulighed for fortsat brug af eget aktivitetscenter ved indflytning i plejebolig

Det er indtrykket blandt medarbejderne i hjemmeplejen og visitationen, at det for nogle ældre kan være en medvirkende barriere for en flytning, hvis den ældre har en opfattelse af, at denne ikke kan fortsætte med at benytte sit nuværende aktivitetstilbud. Denne barriere har dog ikke været til stede hos de ældre som er interviewet til analysen.

20% af gruppen med en plejetyngde på over 12 timer benytter enten et vedligeholdende og / eller forebyggende aktivitetstilbud. Hvis visitator skønner, at borgers plejeboligenhed ikke kan imødekomme borgers behov for aktivitetstilbud, har den ældre, som reglerne er i dag, mulighed for at blive visiteret til et mere passende aktivitetstilbud, fx det tilbud, som borgeren tidligere har benyttet. Dette kan dog kun ske under forudsætning af, at plejeboligenheden betaler udgifterne til aktivitetstilbuddet, og visitationen skønner, at den plejeboligenhed den ældre skal flytte ind i, ikke kan imødekomme den ældres aktuelle behov.

3. barriere: Begrænsede muligheder for personlig indretning af plejebolig

Ifølge flere medarbejdere opleves det hos nogle ældre som en barriere, at der er en del begrænsninger for hvad og hvor meget man kan og må medbringe af egne ting i plejeboligen. Ligeledes er det opfattelsen, at nogle ældre føler, at der er begrænsninger for i hvor stor udstrækning de må indrette boligen efter personlig stil. Dette må antages i særlig grad at blive oplevet som en barriere hos de mere friske ældre.

Principielt har en plejebolig status som borges egen bolig, hvorfor denne har ret til at indrette sig efter egne ønsker og smag. Dog skal det være muligt for de ansatte at udføre den pleje som borgeren har behov for på en måde som sikrer at de ansattes sikkerheds- og sundhedsmæssige arbejdsforhold tilgodeses.

På baggrund af interviews med plejeboligenhedernes medarbejdere er det opfattelsen, at der i praksis ofte tages hensyn til borgernes individuelle ønsker. Borgerne må som hovedregel gerne indrette boligen efter personlig smag, mens foranstaltninger som andet tapet eller andre farver er tilladt, hvis den ældre selv afhol-

der de ekstra renoveringsomkostninger. Flere af de nyrenoverede plejeboligenheder har yderligere mobile vægge, således at ruminddelingen kan tilpasses individuelle ønsker.

I nogle tilfælde tillades accepteres det fx, at borger medbringer egen seng og har tæpper på gulvet, så længe borgers plejemæssige behov tillader dette. Der indgås i nogle tilfælde en aftale med borgeren og evt. de pårørende om, at dette kan ændres i takt med en eventuel forværring af den ældres tilstand, således at den ældres mobilitet i egen bolig og de ansattes arbejdsforhold sikres bedst mulig. Medarbejdere fra plejeboligenheder giver udtryk for, muligheden for at beholde egne ting kan lette overgangen til plejebolig og skabe øget tryghed for nogle ældre.